

8^η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ
ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

«ΜΑΘΗΤΕΣ ΣΕ ΡΟΛΟ ΔΙΠΛΩΜΑΤΗ»

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

*«Το δικαίωμα των κοριτσιών και
γυναικών στην εκπαίδευση»*

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:
**ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗ
ΧΡΥΣΑΝΘΗ**

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ:
**ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ**

15-17 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2023

ΟΔΗΓΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Πίνακας Περιεχομένων

1. Καλωσόρισμα του Προεδρείου	3
2. Ιστορική Επισκόπηση: Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διακρίσεως κατά της Γυναίκας	4
3. Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών: Ρόλος και αρμοδιότητες.....	4
4. Άρθρο 10 της Σύμβασης για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατα των Γυναικών.....	5
5. Επεξήγηση Ορολογίας.....	6
6. Ανάλυση του άρθρου 10 της Σύμβασης με βάση τη Γενική Σύσταση 36 της Επιτροπής..	8
6.1. Περίληψη-Ανάλυση της Γενικής Σύστασης 36	8
7. Ειδικότερα θέματα.....	10
7.1. Ο Γάμος από μικρή ηλικία στην απομόνωση από την εκπαίδευση	10
7.2. Τα Μ.Μ.Ε. στη διαίωνιση λανθασμένων προτύπων σχετικά με την εκπαίδευση του γυναικείου φύλου.....	11
7.3. Περιορισμένη δυνατότητα πρόσβασης στην εκπαίδευση	12
8. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες	13
9. Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη	13
9.1. Πρωτότυπα Κείμενα.....	13
9.2. Πρόσθετο υλικό.....	13
9.3. Οπτικοακουστικό υλικό:	14
10. Βιβλιογραφία	14
11. Ηλεκτρονικές Πηγές	14

1. Καλωσόρισμα του Προεδρείου

Αγαπητοί Συμμετέχοντες, Αγαπητές Συμμετέχουσες,

Είμαστε στην ευχάριστη θέση να σας καλωσορίσουμε και να σας υποδεχτούμε στην 8η Μαθητική Προσομοίωση: Μαθητές σε ρόλο διπλωμάτη και συγκεκριμένα στην επιτροπή για την εξάλειψη των Διακρίσεων σε βάρος των γυναικών με θέμα το δικαίωμα των Κοριτσιών και των Γυναικών στην εκπαίδευση. Θα θέλαμε πρωτίστως να σας συγχαρούμε για τη συμμετοχή σας και σας υποσχόμαστε ότι η εμπειρία σας από το φετινό συνέδριο της διπλωματίας θα σας χαρίσει αμέτρητες στιγμές γόνιμου και εποικοδομητικού διαλόγου, αλλά και αναμνήσεις αξέχαστες στη διάρκεια των χρόνων. Φέτος γιορτάζουμε τα 75 χρόνια της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που αποτελεί το πρώτο παγκόσμιο κείμενο για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην ιστορία της ανθρωπότητας. Η Οικουμενική Διακήρυξη μαζί με τα Σύμφωνα του Ο.Η.Ε.- το Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και το Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα- αποτελούν την Παγκόσμια Βίβλο για τα δικαιώματα του ανθρώπου στον κόσμο. Όπως καταλαβαίνετε, η φετινή χρονιά είναι σημείο-στάση για τον κόσμο της διπλωματίας, για αυτό και τα θέματα που επιλέχθηκαν και καλείστε να αντιμετωπίσετε έχουν επετειακή σημασία για όλους μας! Το μόνο που θα ζητήσουμε από εσάς είναι να φέρετε την καλή σας διάθεση και όρεξη, ώστε να δημιουργηθεί ένα ευχάριστο κλίμα, μέσα στο οποίο θα αναπτύξετε τις σκέψεις σας και θα εκφράσετε μια πτυχή του εαυτού σας, υπερασπίζοντας τα δικαιώματα των ανθρώπων. Η έρευνα δεν περιορίζεται μόνο στο περιεχόμενο του οδηγού μελέτης, αλλά έχετε τη δυνατότητα να θίξετε και θέματα πέρα από αυτά που σας δώσαμε, τα οποία κρίνετε ότι αφορούν το θέμα της επιτροπής μας. Σας περιμένουμε με ανυπομονησία να σας γνωρίσουμε και να σας βοηθήσουμε στο ταξίδι που λέγεται «Διπλωματία», με μόνη προϋπόθεση το χαμόγελο σας!

Με εκτίμηση,

Χρυσάνθη Χρυσοχοΐδη, Πρόεδρος

Αλεξάνδρα Βασιλοπούλου, Αντιπρόεδρος

2. Ιστορική Επισκόπηση: Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης κατά της Γυναίκας

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) αποτελεί έναν παγκόσμιο διεθνή οργανισμό, που συστάθηκε από 51 ιδρυτικά κράτη (ανάμεσα στα οποία και η Ελλάδα) στο Σαν Φρανσίσκο στις 26 Ιουνίου του 1945 και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, μετά την κύρωση του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών από τα κοινοβούλια των κρατών μελών. Σήμερα αριθμεί 193 κράτη μέλη.

Οι σκοποί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών καταγράφονται στο άρθρο 1 του Χάρτη, με την παράγραφο 3 να εντάσσει σε αυτούς την «ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας».

Βασισμένη στους σκοπούς αυτούς, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε στις 18 Δεκεμβρίου του 1979 στη Νέα Υόρκη τη «Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης κατά της Γυναίκας», η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 3 Σεπτεμβρίου του 1981. Σκοπός της είναι η προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και η εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών. Η Σύμβαση έχει σήμερα 189 συμβαλλόμενα κράτη, τα οποία δεσμεύονται από τις διατάξεις του. Τον Δεκέμβριο του 2000 τέθηκε σε ισχύ ένα Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση, το οποίο επίσης δεσμεύει τα κράτη που το έχουν υπογράψει και επικυρώσει.¹ Σύμφωνα με αυτό, μπορούν να υποβληθούν στην Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών αναφορές από ή εκ μέρους οποιουδήποτε ατόμου ή ομάδας που διατείνεται ότι υπήρξε θύμα παραβίασης κάποιου από τα δικαιώματα που θεσπίζει η Σύμβαση.²

3. Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών: Ρόλος και αρμοδιότητες³

Η Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών είναι ένα σώμα ανεξάρτητων ειδικών που επιβλέπουν την τήρηση της Σύμβασης για την Εξάλειψη Όλων των μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών. Αποτελείται από 23 ειδικούς πάνω στα δικαιώματα των γυναικών, προερχόμενους από όλον τον κόσμο.

¹ UN Women. (χ.χ.). Convention on the Elimination of all forms of Discrimination against Women. Διαθέσιμο στο: <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm#article17%2011> (Ανακτήθηκε 11/10/2020)

² Νάσκου-Περράκη Π., Ταρaráς Κ., Χαϊνογλου Κ. (2013). Ανθρώπινα Δικαιώματα: Ερωτήσεις και Απαντήσεις, σελ. 94, Εκδόσεις Θέμις, Αθήνα. Νάσκου-Περράκη Π., Δικαιώματα του Ανθρώπου. Παγκόσμια και περιφερειακή προστασία. Θεωρία και Νομολογία, Εκδόσεις Σάκκουλα, γ έκδοση 2022 ,

³ Office of the High Commissioner on Human Rights (χ.χ.). Committee on the Elimination of Discrimination against Women. Διαθέσιμο στο: <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/cedaw/pages/cedawindex.aspx> (Ανακτήθηκε στις 09/10/2020).

Όλα τα κράτη μέρη της Σύμβασης οφείλουν να υποβάλλουν τακτικά στην Επιτροπή εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων της Σύμβασης στο εσωτερικό τους. Στην πράξη, τα κράτη-μέρη οφείλουν να προσαρμόσουν τη νομοθεσία τους με τις διατάξεις της Σύμβασης. Αυτές οι εκθέσεις εξετάζονται από την Επιτροπή που στη συνέχεια εκδίδει και αποστέλλει στα ενδιαφερόμενα κράτη μέρη τις «Παρατηρήσεις» της επί αυτών. Συχνά η Επιτροπή ζητά από τα κράτη διευκρινίσεις ή κυρώσεις κι άλλων διεθνών συμβάσεων για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Επίσης, η Επιτροπή έχει την αρμοδιότητα να εξετάζει προσφυγές για παραβιάσεις των διατάξεων της Σύμβασης. Οι προσφυγές αυτές μπορούν να υποβάλλονται από άτομα ή ομάδες ατόμων ή στο όνομα ατόμων ή ομάδων ατόμων που υπόκεινται στη δικαιοδοσία κράτους-μέρους, που διατείνονται ότι είναι θύματα παραβίασης από αυτό το κράτος-μέρος κάποιου από τα δικαιώματα που αναφέρονται στη Σύμβαση (Άρθρο 2 της Σύμβασης). Τέλος, η Επιτροπή στην προσπάθεια της να διευκολύνει τα κράτη μέρη στην καλύτερη εφαρμογή των διατάξεων της, ερμηνεύει τις διατάξεις του Συμφώνου και δημοσιεύει τα «Γενικά Σχόλια» για συγκεκριμένα ζητήματα και θεματικές.

4. Άρθρο 10 της Σύμβασης για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών⁴

«**Άρθρο 10.-** Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών ώστε να τους εξασφαλίσουν δικαιώματα ίσα με εκείνα των ανδρών όσον αφορά την εκπαίδευση και, ιδιαίτερα, για να εξασφαλίσουν, σε βάση ισότητας του άνδρα και της γυναίκας:

- i. τους ίδιους όρους επαγγελματικού προσανατολισμού, παρακολουθήσεως σπουδών και αποκτήσεως διπλωμάτων στα εκπαιδευτικά ιδρύματα όλων των κατηγοριών, στις αγροτικές ζώνες όπως στις αστικές ζώνες. Η ισότητα αυτή θα πρέπει να εξασφαλιστεί στην προσχολική, γενική, τεχνική, επαγγελματική και ανώτερη τεχνική εκπαίδευση, καθώς και σε κάθε άλλο μέσο επαγγελματικής εκπαίδευσης,
- ii. το δικαίωμα να παρακολουθούν τα ίδια προγράμματα, να έχουν ένα εκπαιδευτικό προσωπικό με προσόντα της ίδιας τάξεως, σχολικούς χώρους και εξοπλισμό της ίδιας ποιότητας,
- iii. την εξάλειψη κάθε στερεότυπης αντιλήψεως των ρόλων του άνδρα και της γυναίκας σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις μορφές της εκπαίδευσεως ενθαρρύνοντας τη μικτή εκπαίδευση και άλλους τύπους εκπαίδευσεως που θα βοηθήσουν στην

⁴ Από την επίσημη μετάφραση της Σύμβασης για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών, όπως κυρώθηκε με τον ν. 1342/1983. Διαθέσιμο στο: https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2018/04/Conventions_Women.pdf?fbclid=IwAR1IoZfLesBJ8QED06zHYJi6t4Z1yquzc7I5WTPisxj1xq80C0YgLNP22Kg (Ανακτήθηκε στις 9/10/2020).

πραγματοποίηση του σκοπού αυτού και, ιδιαίτερα, αναθεωρώντας τα σχολικά βιβλία και τα σχολικά προγράμματα και προσαρμόζοντας τις παιδαγωγικές μεθόδους,

- iv. τις ίδιες δυνατότητες όσον αφορά τη χορήγηση υποτροφιών και άλλων επιχορηγήσεων για τις σπουδές,
- v. τις ίδιες δυνατότητες παρακολουθήσεως των προγραμμάτων διαρκούς εκπαίδευσεως, συμπεριλαμβανομένων και των προγραμμάτων στοιχειώδους εκπαίδευσεως για ενηλίκους και λειτουργικής στοιχειώδους εκπαίδευσεως, προς το σκοπό κυρίως να ελαττώσουν το ενωρίτερο κάθε απόσταση εκπαίδευσεως που υπάρχει μεταξύ των ανδρών και των γυναικών,
- vi. τη μείωση των ποσοστών εγκαταλείψεως των σπουδών από τις γυναίκες και την οργάνωση προγραμμάτων για τα κορίτσια και τις γυναίκες που εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο,
- vii. τις ίδιες δυνατότητες να συμμετέχουν ενεργά στα σπόρ και τη σωματική αγωγή,
- viii. τη δυνατότητα να λαμβάνουν ειδικές πληροφορίες μορφωτικής φύσεως που τείνουν να εξασφαλίσουν την υγεία και την ευτυχία των οικογενειών, συμπεριλαμβανομένων σ' αυτές και της πληροφορήσεως και συμβουλών σχετικών με τον οικογενειακό προγραμματισμό».

5. Επεξήγηση Ορολογίας

Εκπαίδευση: Η εκπαίδευση με την ευρεία έννοια περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες που έχουν σκοπό την επίδραση με συγκεκριμένο τρόπο στη σκέψη, στο χαρακτήρα και στη σωματική αγωγή του ατόμου. Από τεχνικής πλευράς, με τη διαδικασία της εκπαίδευσης αποκτώνται συγκεκριμένες γνώσεις, αναπτύσσονται δεξιότητες και ικανότητες και διαμορφώνονται αξίες (ηθική, ειλικρίνεια, ακεραιότητα χαρακτήρα, αίσθηση του δικαίου, αφοσίωση, επαγγελματισμός, υπευθυνότητα, κτλ). Η εκπαίδευση γίνεται με βάση συγκεκριμένες μεθόδους (θεωρητική διδασκαλία, επίδειξη, ανάθεση εργασιών, πρακτική εξάσκηση, κτλ), σε ένα ειδικά σχεδιασμένο πρόγραμμα, με συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους και είναι οριοθετημένη χρονικά. Η λέξη προέρχεται από το αρχαίο ελληνικό ρήμα εκπαιδεύω που σημαίνει ανατρέφω από παιδική ηλικία, μορφώνω, διαπαιδαγωγώ.⁵

⁵ ΕΠΑΛ-ληλές ματιές Οinoussών (2022). ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. Διαθέσιμο στο: <https://schoolpress.sch.gr/epaloinousswn/archives/139> (Ανακτήθηκε στις 09/08/2023)

Πρότυπα: Πρότυπο είναι κάθε πρόσωπο, αντικείμενο ή ακόμα και ιδέα ή στάση ζωής που λαμβάνεται ως υπόδειγμα, ως μοντέλο προς μίμηση (ή και αποφυγή μερικές φορές), γιατί θεωρείται κάτι το ιδανικό και αποδεκτό σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό.⁶

Αντίληψη: Μία διαδικασία δια μέσου της οποίας λαμβάνουμε ερεθίσματα μέσω των αισθήσεων και τα χρησιμοποιούμε για να επεξεργαστούμε τις πληροφορίες από το περιβάλλον γύρω μας. Η αντίληψη είναι διαφορετική για κάθε άνθρωπο αφού μπορεί να δέχεται τα ίδια ερεθίσματα με κάποιον άλλον αλλά τελικά να τα ερμηνεύει με διαφορετικό τρόπο κάθε φορά. Επομένως, κάθε άνθρωπος μπορεί να αντιληφθεί διαφορετικά το περιβάλλον γύρω του και αυτός είναι ο λόγος που ο καθένας σχηματίζει τις δικές του απόψεις και τα δικά του συμπεράσματα για τον κόσμο. Επιπλέον, αποτελεί βασική προϋπόθεση για μετέπειτα διαδικασίες όπως η μάθηση και η μνήμη.⁷

M.M.E.: Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (M.M.E.) είναι όλα τα μέσα, που δίνουν την δυνατότητα σε έναν μεγάλο πληθυσμό να ενημερωθεί για προηγούμενα ή τρέχοντα συμβάντα. Τα M.M.E. διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: τα ασύγχρονα μέσα, όπως ο τύπος και το Διαδίκτυο και τα Σύγχρονα μέσα, όπως το ραδιόφωνο και η τηλεόραση. Ο κλάδος της Συγγραφής και των M.M.E. είναι ένας ευρύς κλάδος, καθώς μπορεί να έχει πέρα από ενημερωτικό και μορφωτικό ακόμα και ψυχαγωγικό χαρακτήρα.⁸

Πρόσβαση: Η προσβασιμότητα στον παγκόσμιο ιστό της εκπαίδευσης έχει στόχο να καταστήσει δυνατή για όλους τους χρήστες την ισότιμη πρόσβαση στις πληροφορίες και τις λειτουργικές δυνατότητες που προσφέρει ο παγκόσμιος ιστός. Πιο συγκεκριμένα, προσβασιμότητα στον παγκόσμιο ιστό σημαίνει ότι όλοι οι άνθρωποι ανεξαρτήτως ικανοτήτων, αναπηρίας και φύλου μπορούν να αντιληφθούν, να κατανοήσουν, να πλοηγηθούν και να αλληλεπιδράσουν με τον παγκόσμιο ιστό της μόρφωσης.⁹

⁶ Vlioras.gr (χ.χ.). Θέμα: Πρότυπα. Διαθέσιμο στο: <https://www.vlioras.gr/Philologia/Composition/Protypa.htm> (Ανακτήθηκε στις 09/08/2023)

⁷ Work time.gr (23/07/2020). Τι είναι αντίληψη και τι περιλαμβάνει η αντιληπτική διαδικασία. Διαθέσιμο στο: <https://worktime.gr/ti-einai-i-antilipsi-kai-ti-perilamvane/> (Ανακτήθηκε στις 09/08/2023)

⁸ GoStudy.gr (χ.χ.). Συγγραφή και MME. Διαθέσιμο στο: <https://gostudy.gr/career/syggrafi-kai-mme/> (Ανακτήθηκε στις 09/08/2023)

⁹ EUIPO (χ.χ.). Προσβασιμότητα. Διαθέσιμο στο: https://euiipo.europa.eu/ohimportal/el/accessibility?TSPD_101_R0=089375ec4aab2000c8a0f257e24a8411ab4281b4b6df51979ddfc11ee1803b74402edfd0d84fb12108dd69d97f143000911a8d9a1ae6899ae0a237235ed3846d6f1b87e2ca9021415a49dfc9202085039885e2670f26ee7fb50ae5879374de11 (Ανακτήθηκε στις 09/08/2023)

6. Ανάλυση του άρθρου 10 της Σύμβασης με βάση τη Γενική Σύσταση 36 της Επιτροπής

Περίληψη του άρθρου 10

Σύμφωνα με το Άρθρο 10 της Σύμβασης για την επιτροπή του δικαιώματος των κοριτσιών και των γυναικών στην εκπαίδευση, η ισότητα μεταξύ των γυναικών και των ανδρών επισφραγίζεται με τους ίδιους όρους επαγγελματικού προσανατολισμού, παρακολούθησεως σπουδών και αποκτήσεως διπλωμάτων στην ολότητα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, στις αγροτικές και αστικές ζώνες. Επομένως, οι ίδιες αυτές ευκαιρίες προάγονται να προσφέρονται σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης είτε αφορούν την πρόσβαση σε εκπαιδευτικά ιδρύματα είτε την ισάξια αντιμετώπιση των κοριτσιών και των γυναικών στον εκπαιδευτικό στίβο, ώστε να περισταλεί πρώιμα το χάσμα μεταξύ των φύλων. Αξιοσημείωτη είναι η ισονομία, κατά τη χορήγηση υποτροφιών για την ακαδημαϊκή σταδιοδρομία των γυναικών και των ανδρών. Τέλος, έμφαση δίνεται στη δυνατότητα των κοριτσιών και των γυναικών να μορφώνονται, αποσκοπώντας στην κριτική ανάπτυξη, την υγεία, την πληροφόρηση και την οικογενειακή ευημερία.

6.1. Περίληψη-Ανάλυση της Γενικής Σύστασης 36

Ήδη από την υιοθέτηση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τον Δεκέμβριο του 1948, η εκπαίδευση έχει αναγνωριστεί ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Η εκπαίδευση λαμβάνει έναν μεταμορφωτικό και ενδυναμωτικό ρόλο, προάγοντας τις αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αναγνωρίζεται ως το μονοπάτι για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών. Έτσι, σύμφωνα με την Γενική Σύσταση 33 (2015) της πρόσβασης των γυναικών στην δικαιοσύνη, όλα τα Κράτη-μέλη έχουν την υποχρέωση να προστατέψουν τις γυναίκες και τα κορίτσια από οποιαδήποτε μορφή διάκρισης, η οποία τις απομονώνει από όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης. Παρά τη σημαντική πρόοδο, ο στόχος δεν έχει επιτευχθεί ολοκληρωτικά. Η εκπαίδευση των κοριτσιών και των γυναικών θεωρείται ότι είναι μια από τις πιο αποτελεσματικές επενδύσεις για σταθερή και εσωτερική ανάπτυξη.

Βέβαια, ακόμη και εκεί που οι ευκαιρίες είναι διαθέσιμες, οι ανισότητες караδοκούν, αποτρέποντας τις γυναίκες και τα κορίτσια από το να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες αυτές σε ολοκληρωτικό βαθμό. Το κενό ανάμεσα στην νομική αναγνώριση του δικαιώματός τους στην εκπαίδευση παραμένει κρίσιμο και η αποτελεσματική ενσωμάτωση αυτού του δικαιώματος καλεί για περαιτέρω έρευνα και δράση όσον αφορά το άρθρο 10 που παρατέθηκε προηγουμένως. Η ανάγκη διασφάλισης της ποιότητας της εκπαίδευσης για όλους, προωθεί τη μακροχρόνια μάθηση, η οποία είναι προτεραιότητα του στόχου 4 της βιώσιμης ανάπτυξης όπως περιλαμβάνεται στο Ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης. Ως ανθρώπινο δικαίωμα η εκπαίδευση ενισχύει την απόλαυση άλλων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών,

αποφέρει σημαντικά αναπτυξιακά οφέλη, διευκολύνει την ισότητα των φύλων και προάγει την ειρήνη. Μειώνει επίσης τη φτώχεια, ενισχύει την οικονομική ανάπτυξη και αυξάνει τις πιθανότητες να έχουν μια υγιή ζωή, μειώνει τους παιδικούς γάμους και τους μητρικούς θανάτους και παρέχει στα άτομα τα εργαλεία για την καταπολέμηση των ασθενειών. Οι μη δεσμευτικές πολιτικές δεσμεύσεις και οι παγκόσμιες στρατηγικές αναλαμβάνουν τις ευθύνες των κυβερνήσεων όσον αφορά την αναγνώριση της εκπαίδευσης ως καταλύτη για την επιτάχυνση της εθνικής ανάπτυξης και του κοινωνικού μετασχηματισμού.¹⁰

Οι διακρίσεις που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και τα κορίτσια είναι ιδεολογικές και κατασκευαστές. Τα Κράτη-μέρη ωθούνται στο να τροποποιήσουν τα αποδεκτά κοινωνικά και παραδοσιακά πρότυπα ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες, που βασίζονται στους στερεοτυπικούς ρόλους των ανδρών και των γυναικών, τα οποία έχουν μεγάλη σημασία στη διασφάλιση ότι τα κορίτσια και οι γυναίκες θα μπορούν να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους μέσα και μέσω της εκπαίδευσης, καθώς οι πράξεις διακρίσεων όχι μόνο ασκούνται σε ατομικό επίπεδο, αλλά και παρατηρούνται στον νόμο, την πολιτική και τα προγράμματα. Επομένως, με αυτόν τον τρόπο φαίνεται ότι επιβάλλεται και διαιωνίζεται από το ίδιο το κράτος. Η κυρία διάσταση των διακρίσεων περιγράφεται στο ότι προέρχονται οι ανισότητες από προκαταλήψεις και παλιά έθιμα και βασίζονται στην ιδέα της κατωτερότητας ή της ανωτερότητας του ενός από τα 2 φύλα. Για αυτόν τον λόγο τα συμβαλλόμενα Κράτη-μέρη καλούνται να υιοθετήσουν μέτρα για έναν πραγματικό μετασχηματισμό ευκαιριών και θεσμών, ώστε να μη βασίζονται πλέον οι άνθρωποι σε παρωχημένα ιστορικά πρότυπα εξουσίας. Το εκπαιδευτικό σύστημα είναι το κύριο παράδειγμα που προσπαθεί να φέρει αυτήν την επιθυμητή και αναγκαία αλλαγή. Όταν τα κορίτσια και οι γυναίκες δεν έχουν πρόσβαση σε εκπαίδευση υψηλής ποιότητας, αντιμετωπίζουν δυσκολίες όπως την έλλειψη προσωπικής βούλησης, αυτονομίας, ελέγχου υγείας και σεξουαλικών και αναπαραγωγικών αποφάσεων, κατώτερης ποιότητας ζωής για τα παιδιά τους και της φτώχειας τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα.¹¹

Βέβαια, βασική προϋπόθεση για την επιτυχή και πλήρη ενσωμάτωση των κοριτσιών και των γυναικών είναι η πρόσβαση όχι μόνο με φυσική παρουσία, αλλά και με τεχνολογική και οικονομική. Η τεχνολογία βοηθάει τις περιπτώσεις που η δια ζώσης παρακολούθηση είναι αδύνατη, ώστε να μη χάνονται οι ευκαιρίες συνέχειας της μόρφωσης. Επιπλέον, η εκπαίδευση έχει την υποχρέωση να είναι οικονομικά δυνατή, χωρίς να έχει δίδακτρα, αλλά όντας δωρεάν για όλους, χωρίς διακρίσεις. Παρόλα αυτά παρατηρείται και μια τάση για ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης με όλο και περισσότερα ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και αυτό ωθεί τους γονείς, μη μπορώντας να στείλουν όλα τα παιδιά τους, να προτιμούν να στέλνουν μόνο τα αγόρια σε αυτή τη μορφή εκπαίδευσης, ώστε να είναι κοινωνικά αποδεκτοί από το σύνολο. Δε γίνεται να μην αναφερθεί ότι τα Κράτη συχνά σε περιόδους κρίσεων κάνουν περικοπές στην

¹⁰ Γενική Σύσταση 36, παράγραφοι 1-12

¹¹ Γενική Σύσταση 36, παράγραφοι 17-27

εκπαίδευση, με αποτέλεσμα οι πιο φτωχές οικογένειες να αποκλείονται από την είσοδό τους και τη συνέχεια τους σε αυτήν.¹²

7. Ειδικότερα θέματα

7.1. Ο Γάμος από μικρή ηλικία στην απομόνωση από την εκπαίδευση

Ο γάμος σε πρόωμη (παιδική ή εφηβική) ηλικία αποτελεί μία μορφή παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συνήθως, εκπορεύεται από αίτια κοινωνικά ή και οικονομικά, ενώ αξιοσημείωτο είναι το ποσοστό των νεαρών κοριτσιών που εξωθούνται από τις οικογένειές τους στη σύναψη γαμήλιου δεσμού πριν τη συμπλήρωση των 18 ετών, κυρίως, λόγω θρησκευτικών πεποιθήσεων. Η αρνητική επίδραση μίας καταναγκαστικής πράξης σαν και αυτή έχει ως αποτέλεσμα ένα σύνολο ανεπιθύμητων συνεπειών σε ένα ευρύ φάσμα πεδίων, συμπεριλαμβανομένης και της εκπαίδευσης. Μάλιστα, είναι πολλαπλές οι μαρτυρίες νεαρών γυναικών, σε συνάφεια με την αναγκαιότητα της διακοπής της σχολικής τους πορείας λόγω της ανάδυσης απροσδόκητης εγκυμοσύνης, έπειτα από τον γάμο.¹³

Σύμφωνα με σχετικές έρευνες, το εγχείρημα της εξισορρόπησης της προσωπικής ζωής, της αφοσίωσης στις οικογενειακές υποχρεώσεις και της διαπαιδαγώγησης ενός μικρού παιδιού, σε συνδυασμό με τη συνέπεια και την προσήλωση, απέναντι στις σχολικές απαιτήσεις αποτρέπει τα κορίτσια από την επίτευξη των μέγιστων δυνατοτήτων τους και στην έσχατη περίπτωση, την απομάκρυνσή τους από την εκπαιδευτική τους πορεία. Οι επιπτώσεις του φαινομένου στην εκπαίδευση είναι εμφανείς, αφού σε πολλές χώρες, οι οικογένειες των κοριτσιών – με γνώμονα ένα σύνολο αναχρονιστικών και παρωχημένων πεποιθήσεων – θεωρούν καταλληλότερη την αποχή των κοριτσιών από την εκπαιδευτική διαδικασία λόγω της ολοκληρωτικής αφοσίωσής τους στις οικογενειακές τους υποχρεώσεις. Μάλιστα, τέτοιου είδους αποφάσεις επιδρούν αναπόφευκτα και στην επαγγελματική σταδιοδρομία των κοριτσιών, αφού όσο ισχυρότερη η κατάρτιση, τόσες περισσότερες οι επαγγελματικές προοπτικές. Έτσι, οι γυναίκες περιορίζονται στην ανατροφή των παιδιών ή και στη μέριμνα του συντρόφου τους, αδυνατώντας να ανταποκριθούν αντάξια σε οποιαδήποτε υποχρέωση εκπαιδευτικού χαρακτήρα.¹⁴

Με τον τρόπο αυτό, ματαιώνονται όλα τους τα όνειρα, η δυνατότητα εύρεσης κάποιας αξιόλογης θέσης εργασίας είναι μηδαμινή και άρα η οικονομική εξάρτηση από τον σύντροφο αναμενόμενη. Με τις συνθήκες αυτές, η γυναικεία αξιοπρέπεια καταστρατηγείται και το

¹² Γενική Σύσταση 36, παράγραφοι 28-39

¹³ Unicef (2022). The power of education to end child marriage. Διαθέσιμο στο: <https://data.unicef.org/resources/child-marriage-and-education-data-brief/> (Ανακτήθηκε στις 09/08/2023)

¹⁴ BMC Public Health (2019). Students and brides: a qualitative analysis of the relationship between girls' education and early marriage in Ethiopia and India. Διαθέσιμο στο: <https://bmcpublihealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-018-6340-6> (Ανακτήθηκε στις 09/08/2023)

διαρκές αίτημα προς κατάκτηση της ισότητας των γυναικών και των ανδρών, δεν είναι παρά μία ουτοπική επιδίωξη.

7.2. Τα Μ.Μ.Ε. στη διαιώνιση λανθασμένων προτύπων σχετικά με την εκπαίδευση του γυναικείου φύλου

Στη σύγχρονη εποχή της τεχνολογικής ανάπτυξης, η άνθιση του διαδικτύου, η χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε ορισμένες έννοιες, σχηματίζουμε και υποστηρίζουμε απόψεις για καθημερινά ζητήματα. Μάλιστα, η άκριτη ένταξη των υπηρεσιών που προσφέρονται στην καθημερινότητά μας και κυρίως η γενικευμένη αποδοχή που μαζικά επιδεικνύουμε, απέναντι στα πρόσωπα που προωθούνται έχει ως αποτέλεσμα την αντιμετώπισή τους ως πρότυπα που μας ασκούν επιρροή σε ένα φάσμα θεματολογιών, όπως και η θέση του γυναικείου φύλου στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ειδικότερα, η ελεύθερη διακίνηση ιδεών που διέπει το Διαδίκτυο δίνει την ψευδαίσθηση της ίσης κατάρτισης των χρηστών, ανεξάρτητα από το αν φέρουν τη γυναικεία ή την ανδρική ιδιότητα. Στην πραγματικότητα, αυτό είναι αναληθές, καθώς στις περισσότερες ταινίες επιστημονικού χαρακτήρα τον κεντρικό ρόλο ενσαρκώνουν ανδρικές προσωπικότητες, οι οποίες φαίνεται να διαπρέπουν στον χώρο των Θετικών και Φυσικών - κυρίως – επιστημών, παραγκωνίζοντας και υποβαθμίζοντας τη γυναικεία παρουσία.¹⁵

Με τον τρόπο αυτό, θεωρούμε υποσυνείδητα πως οι γυναίκες δεν προορίζονται για την υψηλή σχολική ή ακαδημαϊκή σταδιοδρομία και περιστελλούμε τη δραστηριοποίησή τους σε θεσμούς παραδοσιακού και όχι γνωστικού χαρακτήρα. Ενισχυτικά, λειτουργεί και η επίδραση ορισμένων προσώπων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπου στατιστικά, απευθύνονται, κυρίως, σε γυναικείο ακροατήριο, με άμεση επιδίωξη την καλλιέργεια της πεποίθησης πως εκείνες οφείλουν να ακολουθήσουν τομείς απαλλαγμένους από τη μορφωτική πτυχή. Έτσι, το σύνολο των χρηστών σχηματίζει μία λανθασμένη εικόνα για το γυναικείο φύλο και τη δυνατότητα των μελών του να μορφωθούν με ισάξιους όρους σε σχέση με εκείνων των ανδρών. Λόγω των προτύπων του διαδικτύου, η διαιώνιση της αντίληψης αυτής επιβάλλεται διαρκώς ως πραγματικότητα και κοινωνική αποδοχή στις επόμενες γενιές κοριτσιών και γυναικών, που γνωρίζουν την εκπαιδευτική και συνακόλουθα επαγγελματική απόρριψη, τις διακρίσεις ή και τις άνισες συμπεριφορές στον γνωστικό τομέα.¹⁶

¹⁵ ScienceDirect (2008). Computers in Human Behaviour. Διαθέσιμο στο: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0747563207001483> (Ανακτήθηκε στις 09/08/2023)

¹⁶ ResearchGate (2022). The Powerful Influence of Social Media on Women's Education. Διαθέσιμο στο: https://www.researchgate.net/publication/362312161_The_Powerful_Influence_of_Social_Media_on_Women's_Education (Ανακτήθηκε στις 09/08/2023)

7.3. Περιορισμένη δυνατότητα πρόσβασης στην εκπαίδευση

Η πρόσβαση των κοριτσιών και των γυναικών που κατοικούν σε δυσπρόσιτες περιοχές στην εκπαίδευση είναι μία ελευθερία που ακόμη και στις μέρες μας καταπατάται. Τα αίτια του διαχρονικού αυτού φαινομένου είναι κυρίως οικονομικά, θρησκευτικά, τεχνολογικά και κοινωνικά, ωστόσο, οι γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες είναι καίριας σημασίας. Συγκεκριμένα, στις περισσότερες απομακρυσμένες περιοχές που συναπαρτίζονται από οικογένειες με ελλειμματική παιδεία επικρατούν πεποιθήσεις που λειτουργούν ανασταλτικά για την μόρφωση των κοριτσιών και των γυναικών.

Συνήθως, οι χαμηλές οικονομικές απολαβές που τις διαπνέουν εξωθούν στην απόφαση της μόρφωσης αποκλειστικά των αγοριών σε περίπτωση που υπάρχει δυνατότητα, ενώ οι γυναίκες οφείλουν να επιδίδονται στις οικιακές εργασίες, αποδεικνύοντας την αφοσίωσή τους στις οικογένειές τους. Επίσης, η μη δυνατότητα παροχής τεχνολογικού εξοπλισμού ιδίως για τα άτομα που βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές αποτελούν ακόμη έναν ανασταλτικό παράγοντα συμμετοχής στην εκπαίδευση, δημιουργώντας συνθήκες, ώστε να θεωρείται ότι η εκπαίδευση αποτελεί ένα αριστοκρατικό εφόδιο που το γυναικείο φύλο δεν το αξίζει να το απολαμβάνει.

Από την άλλη, ο θρησκευτικός και κοινωνικός προσανατολισμός των κατοίκων ορισμένων γεωγραφικών περιοχών είναι τέτοιος, ώστε να μην επιτρέπει στα μέλη του γυναικείου φύλου να δραστηριοποιούνται αυτόνομα σε εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής. Έτσι, η φοίτησή τους σε κάποιο σχολείο ή πανεπιστήμιο που βρίσκεται σε μεγάλη απόσταση από το σπίτι τους να αντιβαίνει στις αντιλήψεις της οικογένειας. Ακόμη, στις ανδροκρατούμενες κοινωνίες, η εκπαιδευτική ενίσχυση ενός κοριτσιού ή μίας γυναίκας προς απόκτηση κριτικής ικανότητας και προοπτικών για τη χάραξη μία αυτόβουλης και ελεύθερης επαγγελματικής και μη πορείας αποτελεί μία σπάνια συνθήκη, κατά την οποία τα μέλη της οικογένειάς της οφείλουν να αντιμετωπίζουν με έναν πιο εξορθολογισμένο τρόπο την επικαιρότητα.¹⁷

Ο παραγκωνισμός των κοριτσιών και των γυναικών που κατοικούν σε δύσβατες περιοχές από το εκπαιδευτικό σύστημα στις μέρες μας αποτελεί ένα από τα βασικότερα αίτια της χειραγώγησής τους. Με τον τρόπο αυτό στερούνται ευθυκρισίας και καλλιέργειας ενός ισότιμου συστήματος με εφόδια βασικά για την υπεράσπισή τους, απέναντι σε οποιοδήποτε εγχείρημα εκμετάλλευσης ή επηρεασμού τους, στην καθημερινότητα.

---

¹⁷ National Library of Medicine (1995). Educating the girl child in rural areas. Διαθέσιμο στο: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12158008/> (Ανακτήθηκε στις 12/08/2023)

8. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες

- 1) Πώς μπορεί ο γάμος να μην αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην αποχή των κοριτσιών και των γυναικών από την εκπαίδευση, χωρίς να προσβάλλονται οι οποιεσδήποτε πεποιθήσεις των ανθρώπων;
- 2) Πώς πιστεύετε ότι τα Μ.Μ.Ε., ως 4η εξουσία, μπορούν να αλλάξουν τη νοοτροπία προώθησης προτύπων μη ισότιμης ευκαιρίας στην εκπαίδευση και να αποτελέσουν πλέον φορέα υπεράσπισης αυτού του δικαιώματος;
- 3) Πώς μπορούν τα Κράτη-μέρη και οι διεθνείς οργανισμοί να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της πρόσβασης στην εκπαίδευση με ρεαλιστικές μεθόδους;

9. Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη

9.1. Πρωτότυπα Κείμενα

1. Το πρωτότυπο κείμενο της Γενικής Σύστασης 36 σχετικά με το δικαίωμα των κοριτσιών και γυναικών στην εκπαίδευση. Διαθέσιμο στο: https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/1_Global/CEDAW_C_GC_36_8422_E.pdf
2. Το σχέδιο της UNESCO για την πορεία της εκπαίδευσης μετά την πανδημία, με κύριο άξονα τις ανάγκες των κοριτσιών. Διαθέσιμο στο: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374094>
3. Προτεινόμενες λύσεις από τη UNICEF για την προστασία των κοριτσιών από έκτακτες καταστάσεις και τη διασφάλιση της συνέχισης της παιδείας τους. Διαθέσιμο στο: <https://www.unicef.org/media/94201/file/Reimagining%20Girls%20Education%20Solutions%20to%20Keep%20Girls%20Learning%20in%20Emergencies%20.pdf>

9.2. Πρόσθετο υλικό

1. Επισκόπηση των μέτρων που αναφέρθηκαν από τα κράτη-μέλη για υποστήριξη του δικαιώματος των κοριτσιών και γυναικών στην εκπαίδευση UNESCO. Διαθέσιμο στο: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000227859>
2. Δικαίωμα στην εκπαίδευση- Η περίπτωση των κοριτσιών και γυναικών. Διαθέσιμο στο: https://www.right-to-education.org/girlswomen#section_view-default-8
3. Δικαίωμα των κοριτσιών στην εκπαίδευση- The World Bank. Διαθέσιμο στο: <https://www.worldbank.org/en/topic/girlseducation>

9.3. Οπτικοακουστικό υλικό:

1. Συζήτηση για το μέλλον της εκπαίδευσης για τα κορίτσια μετά την πανδημία. UN Girls' Education Initiative. Διαθέσιμο στο: <https://www.ungei.org/media/covid-19-and-girls-education>
2. Η ανάγκη για επένδυση στα προγράμματα δια βίου μάθησης μετά την πανδημία. UNESCO Institute for Lifelong Learning. Διαθέσιμο στο: <https://www.youtube.com/watch?v=MrnoPyh9O9U&t=20s>
3. Βίντεο για την παγκόσμια ιστορία των δικαιωμάτων των γυναικών σε τρία λεπτά- UN WOMEN. Διαθέσιμο στο: https://www.youtube.com/watch?v=m_UjYOfmkn8

10. Βιβλιογραφία

Unesco and Right to Education Initiative. (2019). Right to Education handbook, Unesco, Παρίσι. Διαθέσιμο στο:

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000366556/PDF/366556eng.pdf.multi>

(Ανακτήθηκε στις 16/10/2020).

Νάσκου-Περράκη Π., Δικαιώματα του Ανθρώπου. Παγκόσμια και περιφερειακή προστασία .Θεωρία και Νομολογία, Εκδόσεις Σάκκουλα,γ έκδοση 2022 ,

Νάσκου-Περράκη Π., Το Δικαίωμα στην Εκπαίδευση, τ. 1ος, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2021

Νάσκου-Περράκη Π., Τα Δικαιώματα του Παιδιού. τ, 4ος Εκδόσεις Σάκκουλα 2023

11. Ηλεκτρονικές Πηγές

ResearchGate.(2020). Effects of early marriages on girl's education. Διαθέσιμο στο: https://www.researchgate.net/publication/348480807_EFFECTS_OF_EARLY_MARRIAGE_S_ON_GIRLS'_EDUCATION (Ανακτήθηκε στις 14/08/2023)

GIRLS NOT BRIDES. (2021). Child marriage and education. Διαθέσιμο στο: <https://www.girlsnotbrides.org/learning-resources/child-marriage-and-education/#:~:text=Impacts%20of%20child%20marriage%20on%20girls'%20education&text=A%20girl%20is%20more%20likely,impossible%20for%20a%20married%20girl>

(Ανακτήθηκε στις 14/08/2023)

GPE. (2017). Child marriage and education: impacts, costs and benefits. Διαθέσιμο στο: <https://www.globalpartnership.org/blog/child-marriage-and-education-impacts-costs-and-benefits> (Ανακτήθηκε στις 14/08/2023)

World Economic Forum. (2019). Yes, technology can liberate girls around the world-but it must be managed properly. Διαθέσιμο στο: <https://www.weforum.org/agenda/2019/08/getting-girls-online-first-step-achieving-gender-equality/> (Ανακτήθηκε στις 14/08/2023)

Educational Equality Institute. (χ.χ) Girls education and rural Nepal. Διαθέσιμο στο: https://theeducationalequalityinstitute.org/the-girls-education-in-rural-nepal/?gclid=Cj0KCQjwxMmhBhDJARIsANFGOSuaIeMFhIeQIV6NpDAUsAdJutEoVXaMy-8CTudecP0y1TuowHqFSRsaAv5AEALw_wcB (Ανακτήθηκε στις 14/08/2023)

Council on Foreign Relations. (2017). Investing in girl's education transforms a rural communities. Διαθέσιμο στο: <https://www.cfr.org/blog/investing-girls-education-transforms-rural-communities> (Ανακτήθηκε στις 14/08/2023)

Morocco World News. (2021). Access to education for rural Moroccan girls jumps 34 points in 20 years . Διαθέσιμο στο: <https://www.moroccoworldnews.com/2021/10/345029/access-to-education-for-rural-moroccan-girls-jumps-34-points-in-20-years> (Ανακτήθηκε στις 14/08/2023)

UNICEF (χ.χ) Gender equality in education benefits every child. Διαθέσιμο στο: <https://www.unicef.org/education/girls-education> (Ανακτήθηκε στις 28/10/2021)

Right-to-Education.org (2021). Women and Girls. Διαθέσιμο στο: https://www.right-to-education.org/girlswomen#section_view-default-7 (Ανακτήθηκε στις 30/10/2022)

Right-to-Education.org (2012). At What Age?...are school-children employed, married and taken to court? - Trends over Time (Annotated version). Διαθέσιμο στο:

https://www.right-to-education.org/sites/right-to-education.org/files/resource-attachments/RTE_Early_Marriage_and_RTE_2012.pdf (Ανακτήθηκε στις 27/10/2021)

Right-to-Education.org (6/03/2020). The right to education of pregnant girls in Kakamega county, Kenya. Διαθέσιμο στο: <https://right-to-education.exposure.co/kenya> (Ανακτήθηκε στις 27/10/2021)

ONE.org (05/03/2021). How Covid-19 is threatening girls' education. Διαθέσιμο στο: <https://www.one.org/international/blog/girls-education-crisis-covid-19/> (Ανακτήθηκε στις 27/10/2021)

United Nations' SDG Report (2021). Achieve gender equality and empower all women and girls. Διαθέσιμο στο: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/goal-05/> (Ανακτήθηκε στις 28/10/2021)

Right-to-Education.org (2012). At What Age?...are school-children employed, married and taken to court? - Trends over Time (Annotated version). Διαθέσιμο στο: https://www.right-to-education.org/sites/right-to-education.org/files/resource-attachments/RTE_Early_Marriage_and_RTE_2012.pdf

education.org/sites/right-to-education.org/files/resource-attachments/RTE_Early_Marriage_and_RTE_2012.pdf (Ανακτήθηκε στις 27/10/2021)

UN News (16/09/2021). 77 million children have spent 18 months out of class: #ReopenSchools, urges UNICEF. Διαθέσιμο στο: <https://news.un.org/en/story/2021/09/1100072> (Ανακτήθηκε 27/10/2021)

Malala Fund (06/04/2021). Girls' Education and Covid-19: What past shocks can teach us about mitigating the impact of pandemics. Διαθέσιμο στο: https://malala.org/newsroom/archive/malala-fund-releases-report-girls-education-covid-19?gclid=Cj0KCQjw8eOLBhC1ARIsAOzx5cGGn3O3TqrIT5qQCuEuW7GeL8WRgftDFIXu x3YQGydzCYJiT8OMoHwaAnA8EALw_wcB (Ανακτήθηκε 27/10/2021)

UNESCO (2020). Building Back Equal: girls back to school guide. Διαθέσιμο στο: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374094> (Ανακτήθηκε 27/10/2021)

UNICEF (16/06/2021). Where are the girls, and why does it matter as schools reopen?. Διαθέσιμο στο: <https://blogs.unicef.org/blog/where-are-the-girls-and-why-it-matters-as-schools-reopen> (Ανακτήθηκε 27/10/2021)

UNESCO (09/03/2021). Girls's education and Covid-19: New factsheet shows increased inequalities for the education of adolescent girls. Διαθέσιμο στο: <https://en.unesco.org/news/girls-education-and-covid-19-new-factsheet-shows-increased-inequalities-education-adolescent> (Ανακτήθηκε 27/10/2021)

ONE.org (05/03/2021). How Covid-19 is threatening girls' education. Διαθέσιμο στο: <https://www.one.org/international/blog/girls-education-crisis-covid-19/> (Ανακτήθηκε 27/10/2021)

UNICEF (02/2021). Reimagining Girls' Education: Solutions to keep girls learning in emergencies. Διαθέσιμο στο: <https://www.unicef.org/media/94201/file/Reimagining%20Girls%20Education%20Solutions%20to%20Keep%20Girls%20Learning%20in%20Emergencies%20.pdf> (Ανακτήθηκε 27/10/2021)

UNESCO Hellas (13/02/2019). Η σημασία της δια βίου μάθησης. Διαθέσιμο στο: <http://www.unesco-hellas.org/%CE%B7-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B4%CE%B9%CE%B1-%CE%B2%CE%AF%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%AC%CE%B8%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82/> (Ανακτήθηκε 28/10/2021)

OECD (15/06/2021). Covid-19 highlights urgent need to scale up investment in lifelong learning for all, says OECD. Διαθέσιμο στο: <https://www.oecd.org/education/covid-19-pandemic-highlights-urgent-need-to-scale-up-investment-in-lifelong-learning-for-all-says-oecd.htm> (Ανακτήθηκε 28/10/2021)

International Labor Organisation (04/2020). Distance and Online Learning during the time of COVID-19. Διαθέσιμο στο: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_743485.pdf (Ανακτήθηκε 28/10/2021)

UN Women (χ.χ.). SDG 4: Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all. Διαθέσιμο στο: <https://www.unwomen.org/en/news/in-focus/women-and-the-sdgs/sdg-4-quality-education> (Ανακτήθηκε 28/10/2021)

UNESCO Institute for Lifelong Learning (08/03/2021). The gender digital divide: increasing women's participation in digital learning. Διαθέσιμο στο: <https://thelifelonglearningblog.uil.unesco.org/2021/03/08/the-gender-digital-divide-increasing-womens-participation-in-digital-learning/> (Ανακτήθηκε 28/10/2021)

United Nations' (10/08/2020). Policy Brief: Education during COVID 19 and beyond. Διαθέσιμο στο: https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2020/08/sg_policy_brief_covid-19_and_education_august_2020.pdf (Ανακτήθηκε στις 28/10/2021)

United Nations' SDG Report (2021). Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all. Διαθέσιμο στο: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/goal-04/> (Ανακτήθηκε στις 28/10/2021)

UNESCO (16/09/2020). Rethinking School Infrastructure During a Global Health Crisis. Διαθέσιμο στο: <http://uis.unesco.org/en/blog/rethinking-school-infrastructure-during-global-health-crisis> (Ανακτήθηκε στις 28/10/2021)

WASH Data.org (2020). Hygiene Baselines pre- COVID 19. Διαθέσιμο στο: <https://washdata.org/sites/default/files/documents/reports/2020-05/JMP-2020-COVID-global-hygiene-snapshot.pdf> (Ανακτήθηκε στις 29/10/2021)

UNESCO (2021). Global Education Coalition. Διαθέσιμο στο: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/globalcoalition> (Ανακτήθηκε στις 29/10/2021)

UNESCO (16/09/2020). Rethinking School Infrastructure During a Global Health Crisis. Διαθέσιμο στο: <http://uis.unesco.org/en/blog/rethinking-school-infrastructure-during-global-health-crisis> (Ανακτήθηκε στις 28/10/2021)

United Nations' (10/08/2020). Policy Brief: Education during COVID 19 and beyond. Διαθέσιμο στο: <https://www.un.org/development/desa/dspd/wp->

content/uploads/sites/22/2020/08/sg_policy_brief_covid-19_and_education_august_2020.pdf
(Ανακτήθηκε στις 28/10/2021).

Οι αναφορές των κρατών-μελών προς την Επιτροπή. Η αναζήτηση μπορεί να γίνει με την εξής διαδικασία: επιλογή χώρας (χώρα που εκπροσωπείτε)> επιλογή Επιτροπής (CEDAW)> αναφορά (report). Διαθέσιμες στο: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=8&DocTypeID=45&DocTypeID=29

Οι Παρατηρήσεις της Επιτροπής ανά κράτος μέλος. Η αναζήτηση μπορεί να γίνει ως εξής: επιλογή χώρας (χώρα που εκπροσωπείτε)> επιλογή Επιτροπής (CEDAW)> συμπερασματικές Παρατηρήσεις (Concluding Observations). Διαθέσιμες στο: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=8&DocTypeID=45&DocTypeID=29

Αναφορά από το 4ο Παγκόσμιο Συνέδριο για τις Γυναίκες (Πεκίνο, 1995). Ιδιαίτερη έμφαση στις σελ. 93-99, όπου αναφέρονται προτεινόμενες δράσεις για την προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών, μέσω της εφαρμογής της Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεως κατά των γυναικών. Διαθέσιμο στο: <https://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/Beijing%20full%20report%20E.pdf>

Η ιστοσελίδα του Περιφερειακού Κέντρου Πληροφόρησης του ΟΗΕ, η οποία παρουσιάζει τον ΟΗΕ, την ιστορία του, τους σκοπούς του και τη δομή του με μια σύντομη εισαγωγή απευθυνόμενη σε μαθητές. <https://unric.org/el/%CF%84%CE%B1-%CE%B7%CE%BD%CF%89%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B1-%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B7-%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%BC%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%84/>

Η Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεως κατά των γυναικών με μια ματιά- International Women's Development Agency. Διαθέσιμο στο: <https://iwda.org.au/assets/files/CEDAW-at-a-Glance.pdf>

Η Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεως κατά των γυναικών (έκδοση για εφήβους) -UNICEF. Διαθέσιμο στο: https://www.unicef.org/gender/files/CEDAW_In_Brief_For_Adolescent-Web_Version.pdf

Παγκόσμιος Άτλας της Ισότητας των φύλων στην εκπαίδευση – UNESCO. Διαθέσιμο στο: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000215522/PDF/215522eng.pdf.multi>